

Памяти Леніна.

Я памятник воздвиг себе нерукотворный;
К нему не зарастет народная тропа.

Ніхто з сучасних людей не збудував собі такого "нерукотворного" пам'ятника в серцях мільйонів працюючого й поневоленого люду як Ленін. Пройдуть довгі століття а ім'я Леніна буде жити в серцях мільйонів і мільярдів нового, вільного від панських утисків покоління. Воно буде жити й серед будучого безкласового суспільства, під будову якого Ленін після Маркса положив другу підвалину. Маркс положив підвалину теоретичну, а Ленін крім теоретичної, положив ще й практичну.

Пройдуть століття, а ім'я Леніна буде оточене ореолом пошани і любові. Про його науку, діяльність і працю будуть написані великі томи книг нових майбутніх теоретиків, нових борців за визволення працюючих мас з під капіталістичного гнету, нових вождів нової переходової доби — доби переходу від диктатури пролетаріату до доби, коли не буде ні влади ні диктатури, доби "без хлопа й пана".

Ім'я Леніна за життя його, особливо за життя від 1917 року до днів його хвороби, було оточене надзвичайною любов'ю одних і ненавистю других. Але й запеклі вороги ідей Леніна признавали його геніяльність, хоч на зверх говорили що нічого, ненавиділи, хоч в своїй душі поважали, сварили — але на саму славу його імені — дрожали.

Як голову ради народних комісарів першої в світі побідної республіки робітників і селян, Леніна боялися не тільки його вороги, але й приятелі та товариші по партії і по праці, боялися і люблячи. Грізний голова республіки-побідної, Ленін одночасно для всіх був близьким товаришем і братом.

Ленін був безмілосердним до своїх ворогів і однодумців, якщо вони на це заслуговали, він був безмілосердним до себе самого, він бичував помилки і нетакт своїх товаришів по праці і по ідеї, він добував у них міщанство там, де вони й самі його не добачили-б і говорив він це твердо, прилюдно і слово його було абсолютне. Вистарчало для него побачити в Москві на мітингу плякат з написом "Царству робітників і селян не буде кінець" — він обурювався, сечас же на мітингу в своїй промові підкреслював переходову ролю класу на шляху до майбутнього безкласового суспільства, а не до вічного "царства робітників і селян".

Коли в 1917 році після мартові революції Ленін прибув зі свого вигнання до Росії, проти него почалась шалена травля російської буржуазної і альянської преси. Його називали німецьким шпіоном і різними дешевенькими епітетами аж до закідів злодіяства включно. Цим буржуазія хотіла дискредитувати ім'я Леніна серед працюючих, відвернути від него увагу, а тим часом зробила якраз навпаки. Один з російських сучасних пролетарських письменників пише з приводу цього:

"Адже буржуазні публіцисти, бажачи дійсно злякати Леніном публіку і натроудити її проти него могод-б трімким голосом сказати далеко страшніші слова:
— Це той, що закликає робітників відобрати у вас ваші дом-и й ваші фабрики! І волів ваших і ослів ваших! І білий хліб, і спокійне життя! Той, що заставить вас працювати, щоб істи, рубати дрова, щоб не замерзнути, стріляти, щоб не бути застріленим! Це той, що виверне ваше життя на виворіт! Воно на верха!

Буржуазні газетарі не говорили цих слів, бо самі боялися побачити їх на папері, боялися почути їх, боялися навіть в думці представити собі все те".
А відтак вся та дрібненька, ворожа революції міщанська маса сколилася перед нехотитим авторитетом і чесністю Леніна, як особа. Так, як особа.

"Люде, вороже настроєні проти революції, непримиримі що до комуністів, відірвані від партії і віддають йому велике признание політичне і моральне" — каже той самий письменник.
Чому? Хіба Ленін був менше, а не більше грізним для буржуазії? Хіба він був м'ягчим, а не безмілосердним в тяжким погублюванню революції і зміцнюванню радянської влади на спинах її ворогів? Хіба він виділявся своїм "лібералізмом" і сентиментальніцям, а не навпаки?

Ні, не тому. А чомусь іншому.
Тому, що в Ленінові навіть вороги його бачуть чоловіка не сучасного, але пришовшого з другого, неминучого майбутнього світа, поінера звіттам, зі світа здійсненого комунізму, світа, котрий скорше чи пізніше все одно прийде.
Ленін серед нас, комуністів, дійсно, може бути, єдиний чоловік звіттам, з майбутнього. Ми всі по вуха в повсякденний будиновничий й боротьбій, він же, сильно топучи ногами обломки старого світа, будуючи руками майбутне, пішов далеко вперед, в радість далечини грудячого світа і ніколи від них не відривався".

Леніна ненавиділи і люблячи, обожали і дрожали перед ним. А він не боявся назвати прилюдно "російським держимордою" навіть людину, натгнувшу на себе тогу комуніста, але на ділі мріявшу про "єдину недеїміую Русь" якщо на "православну-ю", то нехай вже комуністичну, тільки в чисто російським єдино-недеїміським душі.
Ленін не знав компромісу, ні угодовства і в своїй праці чи діяльності він ніколи не остановлявся на половині дороги.
"Або розігнати Рад і цілковита демократизація армії, або корніловщина" — писав Ленін в вересні 1917 року.
"Або вся влада Радам і в центрі і на місцях, вся земля селянам сечас, ше до вирішення Установчих Зборів, або поміщики і капіталісти гальмують все, привертують владу поміщикам, доводять селян до озлоблення і доведуть діло до безгранично жорстокого селянського повстання".
"Тільки диктатура пролетарів і неможливі селян злібно зломити опір капіталістів, проявити дійсно величаву сміливість і рішучість влади, забезпечити собі самовідрачену дійсно героїчну піддержку мас і в армії і в селянстві".
Ленін був прав, і тільки завдяки цим його огненним словам в жовтні 1917 року влада перейшла в руки Радам. Ідея Леніна торжествувала. Ні довгі роки горожанської війни, ні більшокада світових капіталістів, ні страшне стихійне нещастя — голод не зломали, навіть не захитали владу Радам.
А коли в 1921 році наступили скрутні часи в радянським господарським будиновнич, безвихідність яких добувала далекосяганий ум Леніна, він без жадних хитань рубав із-за плеча:

він проголошує вільну торгівлю, нову економічну політику. З права (буржуазія) закривала про банкротство комунізму, а з ліва закривала про зраду революційних завойовань на користь капіталістам.

Та не так це розумів Ленін. Бачучи на ділі, що комуністи уміють воювати, уміють умирати за ідею, але що з них не такі спритні будиновнич, як борці, він, затримуючи владу, головну індустрію і заграничну торгівлю в руках комуністів, заставив приватних підприємців помагати комуністам відбудувати радянське господарство, заставив їх учити комуністів творчої будиновничій праці і тим самим заставив їх скріпляти радянську владу, або іншими словами, заставив їх самим собі копати могилу. Бо коли радянська влада почує себе на трівиких господарських ногах, коли вона побачить, що може вже обійтися без помічників — приватних підприємців, вона подякує за услуги і знесе Неп. Ось і тепер вже, на передодні смерті Леніна, в вищих партійних і радянських колах обговорювалося питання про скасування Непа.

Ленін умер! Перша столиця Радянського Союзу утпає в чорних прапорах. Байскавкою розлетілася ця вістка по цілім світі й болоче вдарила по серцях мільйонів пролетарів.

Але ідея, наука Леніна не умерла. Вона же і буде жити вічно. Вона, посяга на багатодатим ґрунті, принесе працюючим цілого світа роскішні овочі.

Волинець.

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Вислів великого російського революціонера Чернішевського звучить: "Політична діяльність не є така гладка як хідник Невського проспекту. Не є революціонером той, після якого революція пролетаріату може існувати тільки "під умовами", що вона вадється легко і гладко, що пролетарі ріжних країв сечас приступлять до акцій, що заздалегідь буде забезпечена перед уплатком, що революція буде йти широким, вільним і прямим шляхом на стрічу побіді, щоб тут і там на шляху до побіді не треба було поносити найтяжчих жертв, відержувати в кріпостях ворожу облогу та щоб не мусілося рахувати по вузеньких, недоступних, крутих і небезпечних гірських стежках. Не є революціонером той, що не визволився від педантизму обивательської інтелігенції — він за кожний раз буде ссочуватися в табір контрреволюційної буржуазії, як наші меншвиці і соціалреволюціонери.

(Н. Ленін: Лист до американських робітників.)

З НАУКИ ЛЕНІНА.

Всяка революція означає острій перелом в життю величезних мас народу. Якщо не дозрів такий перелом, то дійсна революція не може відбутися. І як всякий перелом в життю кожного чоловіка багатою його учить, заставляє його бажато пережити і відчути, так і революція дає всьому народу в короткий протяз часу найбільш змістовні і цінні лекції.

За час революції мільйони і десятки мільйонів людей навчаються кожного тижня більшому, чим протягом року звичайною, сондінного життя. Бо на острій переломі життя цілого народу стає особливо ясно видно, які класи народу примують до тих чи інших цілей, якою силою вони володіють, якими средствами вони воюють.

ЛЕНІН В ДВОХ ОСВІТЛЕННЯХ.

Російський письменник світової слави Максим Горький ще в 1920 році написав невелику характеристику Леніна. Подаємо цікавіші уривки:
— "Я не маю наміру говорити промови в обороні або для оправдання Леніна, — мені це непотрібне, так само, як і йому.

Я повинен сказати, що мої особисті симпатії до В. І. Леніна не грають ніякої ролі в ту хвилину, коли я пишу про него. Я дивлюся на него, як на істоту, що підлягає моїй увазі і моїй увазі з усіма іншими людьми і явищами, котрі не можуть не цікавити мене, як письменника.
Ось цей чоловік говорить промову на зборах робітників, — він говорить надзвичайно простими словами, залізною мовою, з якоюю топора, але — в його суворих словах я ніколи не чув ні грубої демагогії, ні неясної хвальковатості гарної фрази. Він говорить завжди одні: про необхідність зникнути в коріні соціально нерівність людей і про дороги до цього. Ця старинна фраза звучить в його устах різко, непримирно; завжди відчуваш, що він нехотимо вірить в неї, і відчуваш, яка спокійна його віра — віра фанатика, але фанатика ученого, а не метафізика, не містика. Мені здається, що йому майже не цікава індивідуальна людина, він думає тільки про партію, маси держав, і тут він володіє даром предбачування, геніальним відчуванням мислителя-досвідчавця. В нього є та щаслива думка, яку осягається тільки напруженою, непереривною працею.

Один Француз запитав мене: — Чи не думаєте ви, що Ленін є думаючою гільотиною? Я відповів: — Роботу його думки я порівняв-би з ударами молота, який володіючи зором, до центру розбиває те, що давно поразивши.

...Часами нахабність уяви, властива всім літературним артистам, ставить перед мною таке питання:
— Як бачить Ленін новий світ?
І перед мною розкривається величава картина землі, — прегарно оброблена працюючою людиною, в гігантській ізумруд. Всі люди розумні і кожний відчуває особисто відповідальність за все, що він витворює і що є довкола нього. Скрізь міста-сади, величаві будинки, скрізь працюють на людину покорені і організовані його розумом сили природи, а самий він — вісник — дійсний володар стихії. Його фізична енергія не витрачується більше на грубу, чорну працю, вона переродилась в духову, всі сили її спрямована на розслідування тих основних питань життя, над рішенням яких завдяка боротьбі безуспішно завлава. Облагороднена технічно, зрозуміла соціально, праця стала насолодою для людини. Дійсно визволений розум людини — найдорогоцінніший початок в світі — і, дійсно, розум став неустрашимим...

Неустрашимість розуму і гострота проникливості в області політики є основними чертами характеру Леніна...
Не думаю, щоб я приніс Ленінові мрій чужі йому, не думаю, що я романтизую цього чоловіка, — але я не можу представити собі його без цієї прегарної мрії про майбутнє щастя всіх людей, про світле, радісне життя. Чим більший щастя чоловік — тим сміливіша його мрія.
Ленін є більше чоловіком, чим хто "небудь інший з моїх сучасників. Основна ціль цілого життя Леніна — загально-людський добробут і він неминучо повинен добувати у віддаї віків кінець того великого розвитку, започаткованню якого нехотимо служать вся його вляж. Він — ідеаліст, якщо вложити в це поняття зеднання всіх в одній ідеї, в ідеї загаль-

ного добра. Особисте життя Леніна таке, що в епосі, де перевищують релігійні настрої, Леніна уважалиб святим.

Суворий реаліст, хитроумний політик — Ленін поступено стає легендарною особою. Це добре.

З глухих сіл Індії, переходячи сотні верст гірськими стежками і сісами, тайно, ризикуючи життям, пробіраються в місто Кабуа, до радянської місії, Індуси, замучені віковою неволею, приходять і питають:
— Що це таке Ленін?
А на другім кінці світу, норвежські робітники кажуть бай-думоу Росіянинові:
— От, Ленін, найчесніша людина. Такого не було ще на землі.

...Розуміється, особисто про нього можна сказати значно більше, як тут я сказав. Але мені перешкоджає скромність цього чоловіка, в якого цілком нема честолюбства. Я знаю, що й це, що тут сказано, покажеться йому динним, перебільшеним і лишнім... Але нехай він сміється, він це тим добре робить, але я надіюсь, що ті, які перечитають ці рядки, перечитають не без користі для себе.

Максим Горький.

Англієць Джордж Ленсборі, теперішній посол до британського парламенту, в 1920 році відвідав Леніна і описав у своїй книжці вражіння, котрі він мав від зустрічі з ним. Мистимо тільки характерніші уривки:
— "Я відсвяткував день моїх уродин відвідуванням Леніна. Постараюся описати мої особисті вражіння, які зробив на мене цей чоловік — найбільше люблений і найбільше ненавиджений в світі — особистість якого мала таке величезне значіння підчас революції.

Я стіраюся з державними мужиками всіх країв і я добре знайомий з ними, які правлять нашим власним краєм. Між ними нема ні одного, який мігби перевищити своїми здібностями і знанням, чеснотою своєї цілі і мужністю цього чоловіка, який сьогодні є вловнователем і провідником народу Росії.

Ми ніколи перед тим не стіралися з собою, помимо того від першої нашої хвилі зустрічі, між нами було взаємне довіря і шира овертність. Він говорив цілком вільно і без застережень про питання приватної і публічної політики. Було ясно, що він нічого не скривав. В його способі поступовання і рухах, нема цілком нічого

сходів, при виході, розтанувши-ся матрос. "Зачепись і упав".
В заводським подвір'ю дві жінчини також до Іліча з питанням:
— А чому на залізній дорозі у нас муку ссифікували?
Іліч вислухав, але не успів відповісти.
Чотири стріли повалили його на землю.
Всі розтерлялись. Хто міг сподіватися такого удару і в таких обставинах. Не розтерлявся робочий заводчак І. Іванов і діти, що бавились в дворі.
— Ось вона, в ворота побігла, — кричали вони до Іванова.
Спамяталась і вся маса та чорною лентою розтанувлася за втікавшою убійницею.
Страшне було обурення робітників.
— Не зачіпати! — стріляючи в повітря, обороняв убійницю від розюшеної маси тов. Іванов.
— В коло!
І многочисленний мітинг замоскворецьких робітників, організованим колом охороняв убійницю від розправи.

Два місяці пізніше і також в п'ятницю, коли частина робітників прикрашувала деревляний монумент, побудований на місці атенату, а решта робітників були в тим же гранатнім корпусі на черговім п'ятничнім мітингу, до заводу тихо підхав автомобіль з виду-жашим Ілічем.
На цей раз Володимир Іліч

АТЕНТАТ НА ЛЕНІНА В МОСКВІ 1919 Р.

З РОЗМОВИ З РОБІТНИКАМИ
П'ятниця. А п'ятниця в ті часи обовязково з мітингом. В дома холодно й мерзла барабола, а на мітингу загірється і про голод забудеш.

Це до дзвінка, коли робітники збились около умивальника, хтось зацікавився:
— А що, Іліч до нас на завод путьовку (перепустку) одержав?
— Гранатний корпус відчинився і чорна, бурхлива фляга хлинула до заводської трибуни.
— Не напирайте на ворота! Відорвете!
Заводи - сусіди, мешканці прийшли подивитись, цілий район в однім гранатнім корпусі.

Але чому в цій одноманітній чорній масі виділяється жінщина, яка надуживає папірос? Вона хвилюється:
— Спитати?
— А ось матрос і гімназист. Провірити?
— Не-е-хай. Мало там хто. Мітинг був розпечений. Звернув увагу автомобільний гудок і десятки голосів, що близько до виходу, закричали:
— Іліч, Іліч, Іліч прихав!
Слухали, як слухають Іліча. А коли він кінчив, проходив до дверей, на ходу одіваючись.

Задержав гімназист, що звернувся до Іліча з питанням:
— Чорний कुсьєль людськой маси відорвався від загальної проводити свого любимого вождя до автомобіля, але коло

сходів, при виході, розтанувши-ся матрос. "Зачепись і упав".
В заводським подвір'ю дві жінчини також до Іліча з питанням:
— А чому на залізній дорозі у нас муку ссифікували?
Іліч вислухав, але не успів відповісти.
Чотири стріли повалили його на землю.
Всі розтерлялись. Хто міг сподіватися такого удару і в таких обставинах. Не розтерлявся робочий заводчак І. Іванов і діти, що бавились в дворі.
— Ось вона, в ворота побігла, — кричали вони до Іванова.
Спамяталась і вся маса та чорною лентою розтанувлася за втікавшою убійницею.
Страшне було обурення робітників.
— Не зачіпати! — стріляючи в повітря, обороняв убійницю від розюшеної маси тов. Іванов.
— В коло!
І многочисленний мітинг замоскворецьких робітників, організованим колом охороняв убійницю від розправи.

прихав, певно, без перепустки, тому, що на другий день райком питає:
— Чи був у Вас Володимир Іліч?
Так закінчив своє оповідання очевидець атенату на життє Володимира Іліча тов. Іванов.

Д. Курін.

ІЗ ЗІЗНАНЬ КОНОПЛЕВОЇ.

Соціал-революціонери, партія дрібног міщанства, втративши владу і вплив на маси, рішила пісткнуться за це на передових провідниках комуністів.
За часів царизму, та партія вславила своїми атенатами на ріжних царських катів-міністрів, а відтак рішила ужити того самого средства боротьби на тих людей, які не допустили до здійснення дрібно-міщанського царства в Росії.
Так від їх руки згинув Володарський, убитий ізза угла, коли вертався з передвнборчого робітничого мітингу в Петрограді; так від руки людини, спорідненої есерам партії "народних соціалістів", Канерісаєра згинув другий провідник комуністів Уріцкій. Атенат партії ес-ерів на Леніна був її останнім атенатом і з тим атенатом вона, як партія перестала існувати.

Ось що між іншим розповіла на суді над соціал-революціонерами в Москві 1922 року учасниця атенату на Леніна Лідія Коноплева:
"На однім із зібрань відділу (боевої організації партії ес-ерів) постановлено було питання, на кого перше виконати атенат: В. І. Леніна чи Л. Д. Троцького. Рішено було виконати атенат на того, кого перше буде стрінуто у відповідній для виконання акту час. Для атенату ми рішили використати мітинги, котрі регулярно кожної п'ятниці відбувалися у всіх районах Москви. Три тижні під ряд відбували ми всі мітинги. Першого тижня боевики, уоружені револьверами (системи у нас були: браунинги, мавзери, штейр, парабелум), були розпределені по мітингах, але коли оден з боевиків, намечений відділом як виконавець, зустрів В. І. Леніна і не вистріляв до него, то на другий тиждень ми змінили систему. На чолі виконавців було намечено кілька осіб, а власне Фані Каплан, я і Коладов. Кожний з виконавців обзавдав кілька мітингів. Але тому, що це була ризика, що перерізаючи з одного місця на друге, можна або спізнитись, або Ленін може прихити пізніше, після відїзду виконавця (на другу п'ятницю В. І. Ленін не виступав зовсім), то в третю п'ятницю, 30. серпня, організація була така: виконавці повинні були стечти в умовлених пунктах: Фані Каплан — в районі Замоскворіччя, я — в районі Олександрівської станції, Олександрівського Народного Дому і Коладов — в районі Басманних. Інші боевики були розпределені по всіх мітингах, а вразі приїзду на оден з них В. І. Леніна повинні були повідомити районного виконавця.

В. І. Ленін прихав до Шіпок і Фаня стріляла до него. Всі три кулі були затроєні (у всіх трох виконавців перші три кулі в револьвері були надплені навхрест і затроєні "кур'яре", який лишився у мене від першо-мартівської організації).

На другий день після атенату Фані Каплан появилася офіційна заява від імені партії, що ні одна партійна організація не брала участі в атенаті на В. І. Леніна".
Значить трусувие есерівське плем'я злякалося діл своїх і почало відхрщуватись. Замість Леніна та партія убилла саму себе.

Не бітєсь ініціативи і самостійности мас, довіртєсь революційним організаціям мас — і ви побачите у всіх областях державного життя таку саму силу, величність, непобідність робітників і селян, яку вони показали в своому об'єднанню і пориві проти корніловщини.

Н. Ленін: "Лекція революції".